

SZÖVEGÉRTÉS – SZÖVEGALKOTÁS

6

Projektmappa

7

A kiadvány KHf/4253-15/2008 engedélyszámon 2008. 10. 21. időponttól tankönyvi engedélyt kapott.

Educatio Kht. kompetenciafejlesztő oktatási program kerettanterv.

A kiadvány a Nemzeti Fejlesztési terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program 3.1. központi program (Pedagógusok és oktatási szakértők felkészítése a kompetencia alapú képzés és oktatás feladataira) keretében készült, a sulíNova oktatási programcsomag részeként létrejött tanulói információhordozó. A kiadvány sikeres használatához szükséges a teljes oktatási programcsomag ismerete és használata.

A teljes programcsomag elérhető: www.educatio.hu címen.

FEJLESZTÉSI PROGRAMVEZETŐ

KORÁNYI MARGIT

VEZETŐ FEJLESZTŐK

**ARATÓ LÁSZLÓ
KÁLMÁN LÁSZLÓ**

SZAKMAI BIZOTTSÁG

BÓKAY ANTAL ELNÖK
BÁNRÉTI ZOLTÁN LEKTOR
CSERHALMI ZSUZSA
GYŐRI JÁNOS
SCHEIN GÁBOR

ALKOTÓSZERKESZTŐ

SZARKA JUDIT

SZAKMAI LEKTOROK

A SZAKMAI BIZOTTSÁG TAGJAI
PETHŐNÉ NAGY CSILLA

FELELŐS SZERKESZTŐ

NAGY MILÁN

**BORÍTÓGRAFIKA
TIPOGRÁFIA**

**SZŰCS ÉDUA
BÁRD JOHANNA**

**TANTÁRGYPEDAGÓGIAI SZAKÉRTŐ
TUDOMÁNYOS-SZAKMAI SZAKÉRTŐ
TECHNOLÓGIAI SZAKÉRTŐ**

**A TANKÖNYVVÉ NYÍLVÁNÍTÁSI ELJÁRÁSBAN
KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK**
KATONA MÁRIA VALÉRIA
DR. KAKUSZI B. PÉTER
ZARUBAY ATTILA

© SZARKA JUDIT

© PAPP ÁGNES

© EDUCATIO KHT., 2008

RAKTÁRI SZÁM:

H-ASZE0607

TÖMEG:

110 GRAMM

TERJEDELEM:

3,64 A/5 ÍV

**MR. LEE NYOMOZ
A KISTELEKY-GYÉMÁNT
ESETE**

Projektmappa

Fejlesztő

Papp Ágnes

TARTALOM

MR. LEE NYOMOZ A KISTELEKY-GYÉMÁNT ESETE

- 7 A VENDÉG
- 11 MR. LEE OKLEVELES MAGÁNDETEKTÍV
- 13 A NYOMOZÁS
- 15 A TITOKRA FÉNY DERÜL

PROJEKTNAPLÓ

A CSOPORT NEVE		
CSOPORTTAGOK	NÉV	SZEREP

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS SZABÁLYAI

EGYÉNI FELELŐSSÉG	A CSOPORT FELELŐSSÉGE

FELESLEGESNEK TŰNHET, DE FONTOS!

Egy detektívtörténetből kihagyunk szavakat és egybefüggő szövegrészeket, amelyeket nektek kell pótolnotok, illetve megírnotok. Az így „újra” alkotott elbeszélés lesz a csoportotok saját krimije. Ahhoz, hogy sikeresen célba érjete, elengedhetetlen, hogy a történetet és a szereplőket a legapróbb részletekig ismerjétek. Szükségetek lesz a logikátokra is, mert a detektívtörténet nemcsak irodalmi, hanem a logikai játékokra jellemző elemeket is tartalmaz.

Mielőtt hozzálátnátok a feladatok megoldásához, minden alkalommal gondosan olvassátok el a meglévő szövegrészeket, majd elevenítsétek fel: melyek azok az információk, amelyeket már az előzőleg megtudtatok.

ÖTLETEK A FELADATOK MEGOLDÁSÁHOZ

A VENDÉG

CS1. Olvassátok el, és beszéljétek meg az alábbi szempontokat!

- (1) Ne feledjétek: a leírás egy detektívtörténet első szövegrésze lesz. Minél gazdagabb nyelvezettel, minél pontosabban írjátok le a környezetet!
- (2) A leírás legyen olyan, hogy aki elolvassa, akkor is el tudja képzelni a helyszínt, ha nem látta a képet.
- (3) A leírás elkészítésekor jelöljétek ki a leíró személy képzeletbeli helyét, ez lesz a leírás fő viszonyítási pontja.
- (4) Használjatok a térbeli tájékozódást segítő nyelvi kifejezéseket: *alatt, fölött, mögött, távolabb, közelebb, kisebb, nagyobb*; valamint a képen látható épületek, állatok, természeti jelenségek stb. tulajdonságainak árnyalt bemutatását!
- (5) Először gyűjtsetek jelzős szerkezeteket, és ezek segítségével írjátok meg a kihagyott helyre a leírást!

A) A párbeszéd megírásához a következőket kell tudnod!

- (1) Mi történt?
- (2) Kik a beszélgető felek?
- (3) Milyen a szereplők egymáshoz való viszonya?
- (4) A szereplők viszonya hogyan befolyásolja a stílusukat?
- (5) Hogyan kell a párbeszédet megjeleníteni a szövegben?

A párbeszédet érdemes kiegészíteni kommentárokkal. Ezek az idéző mondatok a beszélőre, annak érzelmeire, cselekedeteire vonatkoznak, és gondolatjellel fűzzük az adott szereplő szövegéhez. (Pl. – *Ebből elegendem van!* – kiáltotta Kata, és sírva fakadt.)

B) Használd bátran a fantáziádat! Segít a történet címe.

C) Arra törekedj, hogy minél vonzóbbnak, minél értékesebbnek tüntesd fel az ékszert!

Olyan kincsnek, amelynek senki nem tud ellenállni.

D)–E)–F) Türelem! A feladatoknak nagyon fontos szerepük van a történet egészében. Ha nem a megfelelő szavak kerülnek a megfelelő helyre, az nagy zűrzavart okozhat később.

1. Beszéljétek meg a megoldásokat!

Ha szükséges, javítsátok, majd fűzzétek be a projektmappába.

- (1) Ha nem végeztek az órán, akkor állapototok meg egy délutáni időpontban, és a csoport együtt fejezze be a feladat véglegesítését.
- (2) Ne feledjétek: a projektmunka talán legfontosabb feltétele az együttműködés!

MR. LEE OKLEVELES MAGÁNDETEKTÍV

- G)** Mielőtt hozzáfogsz a munkához, gondold végig, milyen lehet, mit csinálhat egy detektív! Segíthet, ha feleleveníted olvasmány- és filmélményeidet!
- H)** Képzeld magadat egy detektív szerepébe: jó szeme van, minden apróságot megfigyel, jók a megérzései, részletes, aprólékos. Segít, ha elolvasod a feladatot követő szöveget.
- I)** A ragozott igealakok pótlásakor figyelj az egyeztetési szabályokra, és arra, hogy ne legyen a szövegben szóismétlés!
- J)** A szöveg megírásakor gondold át, melyek azok a legfontosabb információk, amelyeket most röviden közölni kívánsz Mr. Lee-vel!
- K)** Azt a történetet kell összefoglalnod, amit a kép tartalmaz.
Figyeld meg alaposan, kik vannak jelen a képen, illetve, hogy a gróf hogyan reagál!
- L)** Elevenítsétek fel a szereplők nevét, és azokat az ismereteket, amelyeket a névmáshasználatról, illetve a megszólításról tanultatok!
- M)** Alakítsatok ki egy képet Artúrról a megadott kifejezések segítségével!
Használjátok bátran a fantáziátokat a jellemzés során!
Ügyeljetek arra, hogy a szöveg stílusához illeszkedő szavakat használjátok!
- N)** Tervezzétek meg, hogyan tudtok következtetni a hiányzó eseményre!
A szöveget alaposan olvassátok át, majd vonjatok le következtetéseket! Vajon mi is játszódhatott le a dolgozószobában?
A párbeszédalkotásakor legyetek tekintettel a korra, és a szöveg stílusára!
Ne használjatok olyan kifejezéseket, amelyek megsértik a stílus egységességét!

CS2.A feladat csak látszólag könnyű. Először figyelmesen olvassátok el az egész részletet, majd Mr. Lee szövegének beírása előtt minden esetben olvassátok újra a gróf válaszát!

ÉRTÉKELÉS I.

NÉV	DICSÉRET SZÖVEGE

A NYOMOZÁS

3. Mit tudunk meg róla? Egészítsétek ki a 2. feladatban lévő táblázatot további információkkal!

- O)** Következtess az eddigi szöveg alapján! Ne felejtsd el, hogy a jegyzetet a detektív önmaga számára készíti! Próbáld elképzelni, milyen emlékeztetőt készít!
- P)** Gondold végig az előzményeket, és annak alapján fogalmazd meg, mi lehetett az oka Artúr viselkedésének!
- Q)** Mielőtt hozzáfogsz a feladathoz, idézd fel, miből lehet következtetni a detektív véleményére: mikor mondja ki azt, hol utal rá! Segítenek a detektív háttérszövegei.
- R)** Olvasd el figyelmesen a megírandó párbeszédet megelőző és követő részt! Úgy fogalmazd meg és illeszd be a kérdéseket, hogy a szöveg logikus, összefüggő maradjon! Olyan kérdéseket találj ki, amelyek a kínos helyzetet tisztázhatják: rákérdezés feltételezésre, visszakérdezés stb.
- S)** Elevenítsd fel olvasmány- és filmélményeidet, és idézd fel, mi mindent vizsgál meg egy detektív! Mi lehet számára bűnjel?

CS3. Gyűjtsetek olyan bútorokat, tárgyakat, amelyek egy fényűző szobában lehetnek!

Figyeljete a logikus sorrendre, a leíró helyzetére, nézőpontjára!

Ezt követően jegyezzétek fel ötleteiket, majd lássatok hozzá a szoba leírásához!

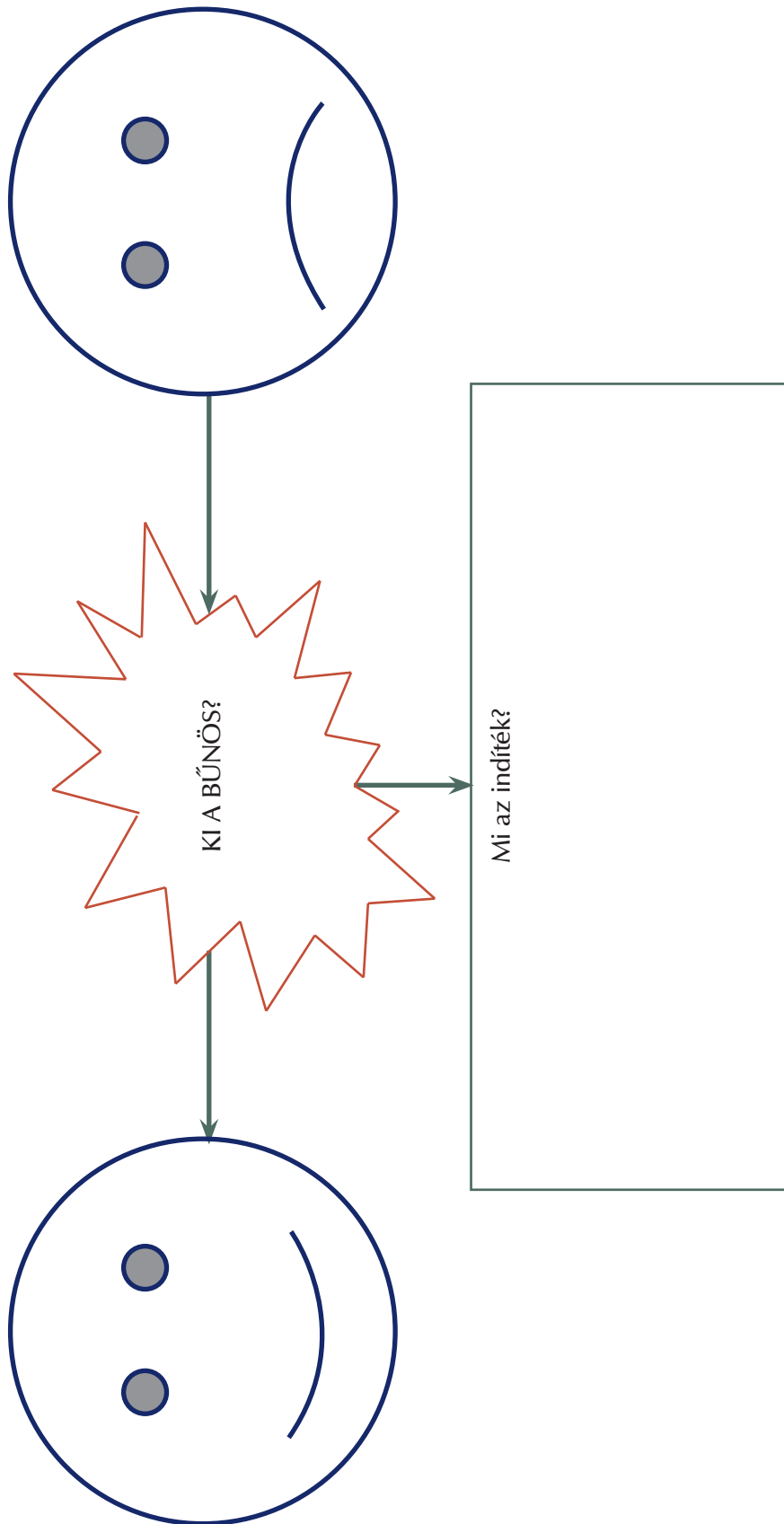
CS4. A feladatban használjátok a szereplők nevét és rangját, beosztását különböző variációkban!

CS5. Elevenítsétek fel, ki mit mondott eddig a pontig a kocsisról!

CS6. Rakjátok össze a lapot, és fény derül egy rejtélyre!

4. Mit tudunk meg róla? Egészítsétek ki a 2. feladatban lévő táblázatot további információkkal!

5. Mi szól ellene, és mi mellette? Gondoljátok át a történetet, és tippeljete!

A TITOKRA FÉNY DERÜL

T) Arra koncentráljatok, hogy mit tudhattok meg a titokzatos, fölényes és tévedhetetlen Mr. Lee-ről!

U) Legelőször gondoljátok át, miért ment el Anasztázia! Elevenítsétek fel viselkedését, a másokhoz fűződő kapcsolatait, és csak ezután írjátok meg a levelet!

V) Próbáljátok először úgy elolvasni a szöveget, mintha benne lenne minden szó! Ha valamit azonnal be tudnátok írni, azt jegyezzétek fel! A nehezebb szavak esetében segít, ha számba veszitek az előzményeket és a következményeket, és ezután pótoljátok a szavakat.

6. Mit tudunk meg róla? Egészítsd ki a 2. feladatban lévő táblázatot további információkkal!

CS7. A szövegfeldolgozás legizgalmasabb részéhez értetek. Szinte már minden információ a birtokotokban van: ismeritek a bűncselekményt, a körülményeket és az összes szereplőt, azaz a tolvajt is.

Rajtatok a sor. Használjátok bátran a szöveget és a 2. feladatban lévő táblázatot! Mérlegeljétek alapos érvek és bizonyítékok alapján, hogy melyik szereplő lehet a bűnös! Készítsetek jegyzeteket, azok alapján könnyebb lesz megírni a fogalmazást. Szövegíráskor a fentiekén kívül az alábbi szempontokra is figyeljetek:

- (1) fogalmazásotok illeszkedjen az eddig ismert szövegrészekhez, ugyanakkor az új szöveg is legyen összefüggő;
- (2) döntsétek el, mit fejtetek ki részletesebben, mit csak utalásszerűen, ne feledjétek, hogy mit tud a gróf már korábbról;
- (3) figyeljetek arra is, hogy az eredeti történet stílusának megfelelően fogalmazzatok, végül korrektúrázzátok a szöveget helyesírási szempontból is.

Egyelőre a jegyzetekből csak a piszkozatot készítsétek el.

CS8. Eljött a javítás ideje.

Osszátok ki egymás közt a szövegrészeket, és olvassátok fel azokat a saját kiegészítéseikkel!

Egy-egy részlet után állapítsátok meg, igényel-e javítást a történetrész!

Ha igen, a jegyző jegyezze a javaslatokat.

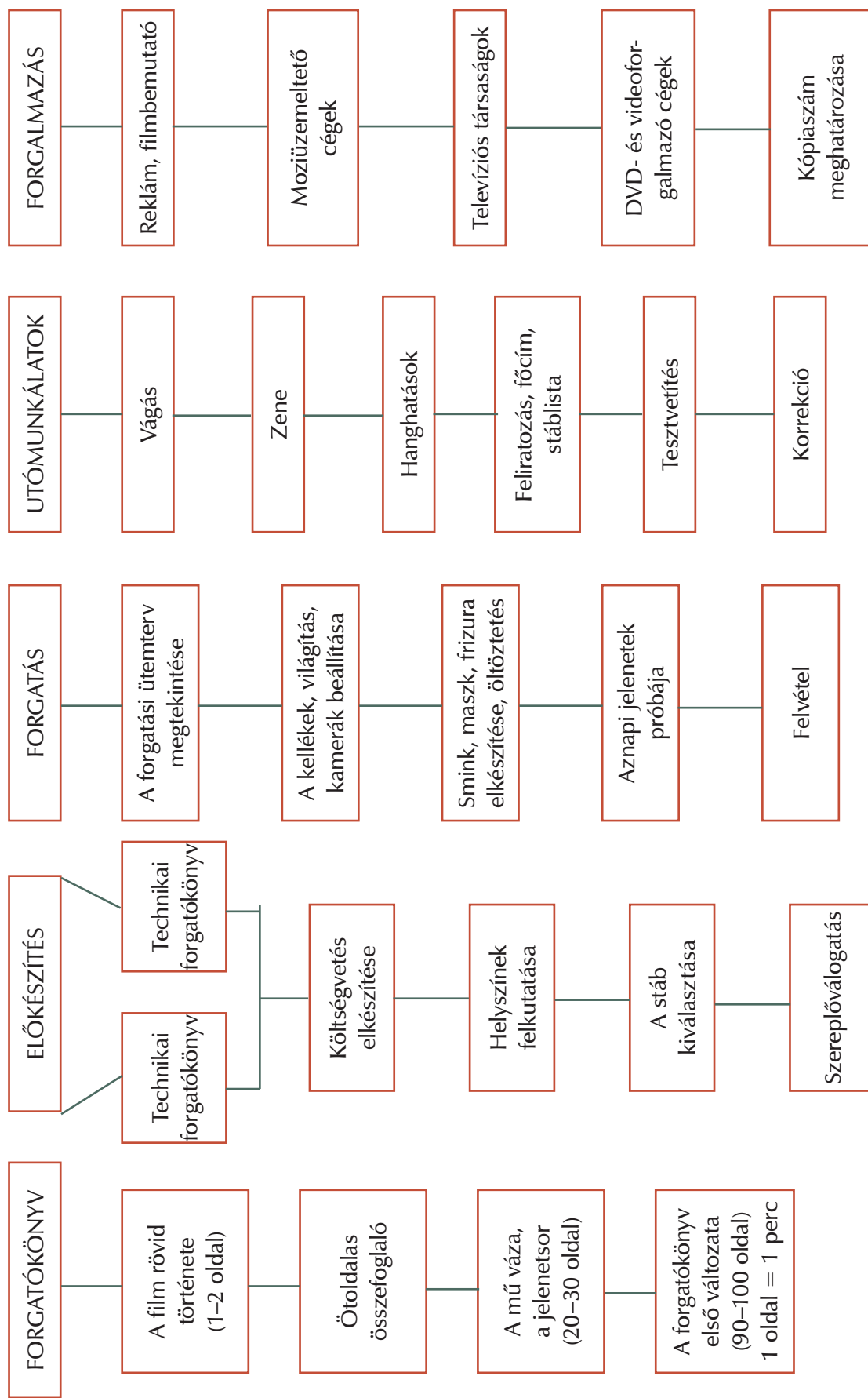
Így folytassátok a munkát a szöveg végéig!

A javított detektívtörténetet írjátok be számítógépbe, vagy kérjétek segítséget egy felnőttől!

ÉRTÉKELÉS II.

NÉV	DICSÉRET SZÖVEGE

7. Tanulmányozzátok a filmkészítés lépéseit!

CSINÁLJUNK FILMET!

I. IRODALMI FORGATÓKÖNYV HATÁRIDŐ:	
NÉV	FELADATOK
	A helyszínek összegyűjtése
	A szereplők jellemvonásainak, érzelmeinek, mozdulatainak, viselkedésének leírása
	A jelenetek: a szereplők helyszínekhez kapcsolása
	A jelenetek megírása: történet-összefoglaló, rendezői utasítások
II. KÉPES ÉS TECHNIKAI FORGATÓKÖNYV HATÁRIDŐ:	
	A helyszínek kiválasztása
	Szereplőválogatás
	A jelenetbeállítás megtervezése (rajzolóással)
	A „műterem” díszleteinek megtervezése (rajzolóással)
	A jelmezek megtervezése (rajzolóással)
	A jelenetek időtartamának meghatározása

III. FORGATÁS HATÁRIDŐ:	
	A jelenetek beállítása (kellékek, eszközök, jelmezek)
	Fotózás
IV. UTÓMUNKÁLATOK HATÁRIDŐ:	
	A filmzene kiválasztása és rögzítése
	A hanghatások kiválasztása és rögzítése
	A feliratozás elkészítése: főcím, stáblista
V. FORGALMAZÁS HATÁRIDŐ:	
	Reklámkészítés

8. Helyszínek és szereplőválogatás!

- A)** Gyűjtsétek össze szövegrészenként azokat a helyszíneket, amelyek fontosak a film szempontjából!

SZÖVEG-RÉSZ	TÖRTÉNETBELI HELYSZÍNEK
1. RÉSZ	
2. RÉSZ	
3. RÉSZ	
4. RÉSZ	

- B)** Tervezzétek meg, hol tudnátok a filmhez szükséges fotókat elkészíteni!

SZÖVEG-RÉSZ	FOTÓZÁSI HELYSZÍNEK
1. RÉSZ	
2. RÉSZ	
3. RÉSZ	
4. RÉSZ	

- C)** A 2. feladatban lévő táblázat segítségével jellemezzétek a szereplőket!
Csak a legfontosabb és legjellemzőbb tulajdonságokat soroljátok fel!

SZEREPLŐ	A SZEREPLŐK JELLEMVONÁSAI, ÉRZELMEI, MOZDULATAI, VISELKEDÉSE
Mr. Lee	
Szentpétery András	
Kistelek Ottokár	
Artúr	
Anasztázia	

Timóth Elemér	
Agáta	
Jenő	
Hedvig	
Géza	
Péter	
Pál	
Karola néni	

D) Készítsetek szereposztást!

Elképzelhető, hogy több szerepet is kell alakítanotok. Ennek megfelelően tervezetek!

SZEREPEK	A SZEREPLŐK NEVE
Mr. Lee	
Szentpétery András	
Kisteleký Ottokár	
Artúr	
Anasztázia	

Timóth Elemér	
Agáta	
Jenő	
Hedvig	
Géza	
Péter	
Pál	
Karola néni	

9. A jelenet a filmnek az az aránylag rövid része, amelyben ugyanazok a szereplők vannak ugyanazon a helyszínen.

Válasszatok ki egy fejezetet a detektívtörténetből, és a 8. feladat megoldásainak segítségével állítsátok össze a jeleneteket!

- a) Válogassátok ki a helyszíneket!
- b) Rendeljétek a helyszínekhez a szereplőket!
- c) Írjátok be a táblázatba, hogy melyik szerepet ki alakítja a csoportból!
- d) Adjátok meg a szereplőknek a jelenetre vonatkozó rendezői utasításokat!
- e) Készítsetek rövid, egy-két mondatos tartalom-összefoglalót a jelenethez!

10. Tervezzétek meg a forgatást!

Mind a helyszín berendezésében, mind a jelmezek megtervezésében legyen szempont az ötletesség!

- A) Próbáljátok meghatározni, hogy egy-egy jelenet eljátszása – ha valóban film készülne belőle – mennyi időt vesz igénybe!

IDŐ (PERC)	1. JELENET	2. JELENET	3. JELENET	4. JELENET	5. JELENET	6. JELENET	7. JELENET	8. JELENET

B) Készítsetek minden jelenet helyszínéhez vázlatot! A rajzon legyenek rajta:

- (1) a díszlettervek, illetve az, hogy
- (2) a szereplők hol helyezkednek el az adott helyszínen!

C) Készítsétek el a jelenetekhez a jelmezterveket!

11. Próbáljátok el a jeleneteket!

- a) Álljatok be olyan pózba, ahogy a tervetekben lerajzoltátok!
- b) Igyekeztek mind testtartásokkal, mind gesztusaitokkal, mind pedig mimikáttal érzékeltetni a jelenet tartalmát és hangulatát!
- c) Adjatok egymásnak tanácsot, hogy minél hitelesebb legyen a jelenet!

12. Készítsétek el a fényképeket!

Az elmúlt órákon nagyon sokat dolgoztatok. Munkátok eredményét az is befolyásolja, hogyan sikerül képekben ábrázolni az átírt történetet, filmterveiteket.

- a) A filmzés (jelen esetben a fotózás) sok türelmet és nagyon komoly együttműködést igényel. A jelenetek beállításánál segítsétek egymást! Fontos a gyorsaság, például a jelenetek közötti átöltözésnél.
- b) Minden jelenetről több felvételt csináljatok, hogy válogatni tudjatok belőlük!

13. Végezzétek el az utómunkálatokat!

Az A) és a B) feladatot osztott csoportban, a C) feladatot együtt oldjátok meg!

- A)** Találjatok ki zenerészleteket és hanghatásokat a jelenetekhez!
- B)** Készítsétek el a forgatókönyv címlapját! Az első oldalon tüntessétek fel a stáblistát!
- C)** Készítsetek filmplakátot!

ÉRTÉKELÉS III.

NÉV	DICSÉRET SZÖVEGE

14. Állítsátok össze az elkészült szövegekből, rajzokból és fotókból a forgatókönyvet!

Segítségképpen felsoroljuk, hogy mit kell tartalmaznia a forgatókönyvnek, és adunk egy ötletet ahhoz, hogyan tervezhettek meg egy jelenetet egy oldalpáron.

- a) Címlap
- b) Stáblista (író, rajzoló, rendező, hangmérnök, díszlettervező, jelmeztervező, fotós stb.)
- c) Tartalom
- d) A teljes detektívtörténet
- e) Jelenetek

